

Η επαγγελματική εκπαίδευση στην Ελλάδα, η σχέση της με τη γενική και η προοπτική του ενιαίου σχολείου

Στο πλαίσιο της εκπαίδευσης η διάσταση της πράξης εκφράζεται κυρίως με την τεχνική-επαγγελματική εκπαίδευση. Η σαφής διάκρισή της από τη λεγόμενη «γενική μόρφωση», που οδήγησε στο γνωστό ως «διπλό εκπαιδευτικό δίκτυο», δηλαδή στο δίκτυο της γενικής εκπαίδευσης, από τη μια πλευρά, και της τεχνικο-επαγγελματικής, από την άλλη, ήταν αποτέλεσμα μιας σειράς παραγόντων που πρέπει να αναζητηθούν στο ευρύτερο πλαίσιο των κοινωνικών και οικονομικών συνθηκών.

Στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα η διάκριση της θεωρίας από την πράξη και η ανισότιμη αντιμετώπισή τους, τόσο από την πολιτεία όσο και από την ελληνική κοινωνία, αποτέλεσαν την αιτία πολλών στρεβλώσεων και δυσλειτουργιών στη νεότερη ιστορία μας.

Η εισήγηση επικεντρώνεται στην ανάλυση της εκπαιδευτικής πολιτικής που ασκήθηκε τα τελευταία δώδεκα χρόνια στο χώρο της τεχνικής - επαγγελματικής εκπαίδευσης (ΤΕΕ), που οδήγησε, παρά τις μεγαλόστομες διακηρύξεις, στην υποβάθμισή της με ιδιαίτερα αρνητικά αποτελέσματα (κατακόρυφη μείωση μαθητικού δυναμικού, μεγάλη σχολική διαρροή κ.λπ.).

Και εδώ θα πρέπει να επισημανθεί μια αντίφαση:

-Από τη μια, είναι δεδομένη η κατεύθυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης -και η αποδοχή της από τις κυβερνήσεις ΝΔ και ΠΑΣΟΚ-, για στροφή του μαθητικού πληθυσμού από τη γενική στην επαγγελματική εκπαίδευση.

- Από την άλλη η απουσία στήριξης μιας τέτοιας στροφής από την εφαρμοζόμενη εκπαιδευτική πολιτική (σε υποδομές, προγράμματα και βιβλία, εκπαιδευτικό προσωπικό κ.λπ.) υπονόμωσε την ΤΕΕ.

Πόσο επηρεάζει όλο το εκπαιδευτικό σύστημα, και την ΤΕΕ ιδιαίτερα, η γενικότερη ευρωπαϊκή πολιτική για ένα σχολείο που αντί για την παροχή στέρεας γενικής γνώσης περιορίζεται στη μετάδοση αποσπασματικών γνώσεων και δεξιοτήτων;

Τι απέγιναν εκπαιδευτικές καινοτομίες που απέβλεπαν στη λειτουργική ενιαιοποίηση της θεωρίας με την πράξη, όπως ήταν, για παράδειγμα, το Ενιαίο Πολυκλαδικό Λύκειο, που παρά τις θετικές εμπειρίες της εφαρμογής του, δεν γενικεύτηκε, με αποτέλεσμα να παραμείνει το εκπαιδευτικό μας σύστημα εγκλωβισμένο στο παραδοσιακό διπλό (και στην πράξη πολλαπλό - ΓΕΛ, ΕΠΑΛ, ΕΠΑΣ, ΕΠΑΣ μαθητείας, μεταγυμνασιακά ΙΕΚ) εκπαιδευτικό δίκτυο;

Απαραίτητα πρώτα βήματα μιας εκπαιδευτικής πολιτικής προς την κατεύθυνση του ενιαίου λυκείου είναι η ενιαιοποίηση της ΤΕΕ σε μια λυκειακή δομή που θα παρέχει στους μαθητές στέρεα γενική και επαγγελματική (σε επίπεδο τομέα) γνώση, ειδίκευση σε μεταλυκειακό έτος, ουσιαστική πρόσβαση των αποφοίτων της ΤΕΕ στην τριτοβάθμια, επαγγελματικά δικαιώματα αξιόπιστα κ.ά.

Αξίζει όμως να θυμηθούμε τι έγινε τα τελευταία χρόνια στην δευτεροβάθμια ΤΕΕ. Οι γενικότερες αλλαγές άλλωστε καθόρισαν και το περιεχόμενο του σχολείου, τα αναλυτικά προγράμματα και τα βιβλία

ΟΙ ΑΛΛΑΓΕΣ ΤΟΥ Ν. 25225/97 ΚΑΙ ΤΟΥ Ν.2640/98

1997: Εξαγγέλλεται η ενοποίηση ΓΕΛ-ΕΠΑΛ-ΤΕΛ στα υπό ίδρυση «Ενιαία» Λύκεια. Στα ΤΕΛ λειτουργεί και Α΄ τάξη Ενιαίου, με το ίδιο πρόγραμμα, με την προσθήκη στη μέση της χρονιάς των Αρχαίων Ελληνικών.

1998: Εγκαταλείπεται η ενοποίηση ΤΕΛ-ΓΕΛ. Ιδρύονται όπως-όπως τα Τ.Ε.Ε.. Ουσιαστικά όλα τα ΤΕΛ και οι ΤΕΣ μετατρέπονται σε Τ.Ε.Ε.. Τα Τ.Ε.Ε. ιδρύθηκαν τυπικά στις 19/12/98(!), δηλαδή τρεις μήνες μετά την έναρξη λειτουργίας των μαθημάτων στα σχολεία και λειτουργούσαν ολόκληρη τη σχολική χρονιά χωρίς αναλυτικά προγράμματα, χωρίς βιβλία ή, στην καλύτερη περίπτωση, με βιβλία από το 1978 ακόμη, με πρόχειρα (μιας χρήσης) ωρολόγια προγράμματα. Τελικά οι μαθητές εκείνη τη χρονιά διδάχθηκαν ύλη 2 ετών σε ένα, με αποτέλεσμα να διαγωνιστούν σε πάρα πολλά μαθήματα (20 ως 26) τον Ιούνιο!

1998-1999-2000: Τα «νέα» σχολεία λειτουργούν τα δύο πρώτα σχολικά έτη χωρίς ωρολόγια προγράμματα (1998), χωρίς αναλυτικά προγράμματα (1998-99) και χωρίς βιβλία (1998-99-00).

Το σχολικό έτος 1999-2000 μοιράζονταν αντί για βιβλία CD-ROM για το οποίο ο πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου έλαβε συγχαρητήρια από τον υπουργό Παιδείας(!). Από τα CD-ROM αυτά έπρεπε οι εκπαιδευτικοί και τα σχολεία να αναπαραγάγουν φωτοτυπίες για τους μαθητές. Τελικά όμως τα CD-ROM, ήταν ουσιαστικά «άδεια»! Από ένα σύνολο 690 βιβλίων που απαιτούνταν για τις ανάγκες των μαθημάτων, υπήρχαν μόνο για 203, έτσι 487 διαφορετικά μαθήματα δεν είχαν βιβλίο, έστω και σε ηλεκτρονική μορφή!!

Μέχρι το τέλος Γενάρη του 2000 δεν υπήρχαν αναλυτικά προγράμματα σε πάρα πολλές ειδικότητες, με αποτέλεσμα οι εκπαιδευτικοί να μη γνωρίζουν ποια ύλη θα πρέπει να διδάξουν σε κάθε μάθημα. Αξιοσημείωτο είναι, επίσης, ότι δημοσιεύσεις των αναλυτικών προγραμμάτων σε ΦΕΚ χρονολογούνται από 31-12-99 μέχρι 11-8-2000!

2000-02: Συνεχείς αλλαγές και αναπροσαρμογές σε ειδικότητες, τομείς, ωρολόγια και αναλυτικά προγράμματα. Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι δημοσιεύτηκαν εννιά(!) Υπουργικές Αποφάσεις μέσα σε έξι χρόνια που αυξομειώνουν δίκην φυσαρμόνικας τις ειδικότητες στα Τ.Ε.Ε..

Τρία χρόνια μετά την έναρξη λειτουργίας των Τ.Ε.Ε. δεν είχε ολοκληρωθεί η συγγραφή των βιβλίων! Το σχολικό έτος 200-01 δαπανήθηκε ποσό 1 δισ. δρχ. για αγορά από το εμπόριο 108 τίτλων βιβλίων, που αντιστοιχούσαν στο 1/7 των απαιτούμενων βιβλίων για όλες τις ειδικότητες των Τ.Ε.Ε.. Να σημειώσουμε πως πολλά από αυτά τα βιβλία δεν αντιστοιχούσαν στο επίπεδο των μαθητών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς ήταν γραμμένα για φοιτητές Πανεπιστημίου. Επίσης, σε πολλές περιπτώσεις αυτά δεν αντιστοιχούσαν στο αναλυτικό πρόγραμμα ή ακόμα ήταν και άσχετα με το μάθημα για το οποίο προτάθηκαν.

Για μια πενταετία συνεχίζεται ο βομβαρδισμός των σχολείων με συνεχείς, μικρές ή μεγάλες αλλαγές στα ωρολόγια προγράμματα, έτσι που κανείς να μην είναι δυνατόν να οργανώσει ένα στοιχειώδη προγραμματισμό.

2003-04: Ούτε αυτή τη χρονιά είχαν συγγραφεί βιβλία για όλα τα μαθήματα που διδάσκονται. Συγκεκριμένα, έλειπαν βιβλία για 142 μαθήματα. Είναι χαρακτηριστικό ότι για 81 μαθήματα έγινε για μια ακόμη χρονιά αγορά βιβλίων από το εμπόριο, τα οποία βεβαίως δεν είχαν γραφτεί με βάση το επίσημο αναλυτικό πρόγραμμα. Σε 25 μαθήματα, επίσης, κλήθηκαν οι εκπαιδευτικοί να μοιράσουν σημειώσεις στους μαθητές και σε ακόμα 36 μαθήματα χρησιμοποιήθηκαν παλαιότερες εκδόσεις βιβλίων, που προορίζονταν για τα πρώην ΤΕΛ και ΕΠΛ.

2004-5: Παρά το γεγονός ότι το ΥΠΕΠΘ εξαγγέλλει για την επόμενη σχολική χρονιά (2005-06) μετατροπή των Τ.Ε.Ε. σε Επαγγελματικά Λύκεια, κάτι που πρακτικά σημαίνει άλλο πρόγραμμα σπουδών και, προφανώς, άλλα βιβλία, το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο προκηρύσσει στις 4/8/2004 την προεκτύπωση 84 βιβλίων για τα υπάρχοντα μαθήματα των Τ.Ε.Ε., ακόμη και για μαθήματα Α΄ τάξης!

Το πιο **τραγελαφικό** γεγονός στην υπόθεση αυτή είναι πως από τη μια μεριά ούτε με αυτή την προκήρυξη **δεν καλύπτεται το σύνολο των μαθημάτων** με βιβλία,

και από την άλλη γράφηκαν βιβλία - τα οποία και θα εκτυπωθούν - για **ανύπαρκτες ειδικότητες**.

Συμπερασματικά, την οκταετία 1997-2004 έγιναν συνεχείς νομοθετικές παρεμβάσεις στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και ιδιαίτερα στην Τ.Ε.Ε., που προκάλεσαν ένα δυνατό σοκ σε όλους τους συντελεστές της (εκπαιδευτικούς, μαθητές και γονείς).

Το νομοθετικό πλαίσιο που ψηφίστηκε την περίοδο 1997-1998 δημιούργησε ένα νέο διχασμένο σχολικό δίκτυο στη μεταγυμνασιακή δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Ενιαίο Λύκειο–Τ.Ε.Ε.). Και το κατ' ευφημισμό «ενιαίο λύκειο» δεν ενοποίησε την γενική με την τεχνική εκπαίδευση, όπως εξαγγελλόταν.

Οι νομοθετικές αλλαγές στη δευτεροβάθμια Τ.Ε.Ε. έγιναν κυρίως με το ν. 2640/98. Με το νόμο αυτό το νέο αυτό σχολείο προσανατολίζεται στη στενή ειδίκευση και την κατάρτιση. Τα χαρακτηριστικά του σχολείου αυτού είναι :

- η απόσχιση του από τη Λυκειακή βαθμίδα,
- η προσήλωση στους νόμους της αγοράς και τις ανάγκες των επιχειρήσεων,
- η ανυπαρξία κατοχυρωμένων επαγγελματικών δικαιωμάτων,
- ο ουσιαστικός αποκλεισμός των μαθητών από την τριτοβάθμια εκπαίδευση,
- η δημιουργία ενός καινούργιου εξεταστικού πλέγματος για να φτάσει ο μαθητής στο πτυχίο,
- ακόμη μεγαλύτερη πολυδιάσπαση των φορέων που προσφέρουν τεχνική – επαγγελματική εκπαίδευση, εκτός ΥΠΕΠΘ
- η πλήρης σύγχυση του ρόλου της δευτεροβάθμιας Τ.Ε.Ε. και των διαφόρων ειδικοτήτων της με το ρόλο και τις ειδικότητες των ΙΕΚ.

ΟΙ ΑΛΛΑΓΕΣ ΤΟΥ Ν. 3475/06

Με το ν.3475/06 και τις μετέπειτα Υπουργικές Αποφάσεις προωθείται ο κατακερματισμός, η ιδιωτικοποίηση και γενικότερα η ακόμη μεγαλύτερη υποβάθμιση της ΤΕΕ. Συγκεκριμένα, με τις νέες νομοθετικές ρυθμίσεις προωθούνται:

1. Η πολυδιάσπαση της ΤΕΕ σε ΕΠΑΛ (λύκεια) , ΕΠΑΣ (σχολές), ΕΠΑΣ και ΤΕΕ άλλων Υπουργείων και μεταγυμνασιακά ΙΕΚ, με κύριο στόχο να στραφεί ένα μεγάλο μέρος του μαθητικού δυναμικού στη στενή και εφήμερη κατάρτιση, με ελάχιστες επαγγελματικές (λόγω στενής ειδίκευσης) και εκπαιδευτικές επιλογές (λόγω και τυπικού αποκλεισμού τους από την συνέχιση σπουδών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση).

2. Η βίαιη προώθηση μαθητών προς την κατάρτιση, η οποία προωθείται με την **κατάργηση στα ΕΠΑΛ της πλειοψηφίας των ειδικοτήτων** που λειτουργούσαν στα ΤΕΕ και την ένταξή τους αποκλειστικά μόνο στις **ΕΠΑΣ** ή και ορισμένων από αυτές μόνο στον ΟΑΕΔ.

3. Η **ιδιωτικοποίηση μεγάλου τμήματος της ΤΕΕ**, με τη μη καθιέρωση μεταλυκειακού τμήματος ειδίκευσης στα δημόσια ΕΠΑΛ όπου θα δίνεται η πλήρης ειδίκευση και θα παρέχεται το πτυχίο επαγγελματικού επιπέδου 3, για την απόκτηση του οποίου απαιτείται (σύμφωνα με την οδηγία 36/2005 της Ε.Ε). ένα έτος **μεταλυκειακής** εκπαίδευσης,

4. Η **απαγόρευση** σε αποφοίτους των Γενικών Λυκείων να εγγραφούν στο Επαγγελματικό Λύκειο για απόκτηση ειδικότητας, καθώς και στους αποφοίτους μιας ειδικότητας του ΕΠΑΛ να ξαναεγγραφούν σε αυτό για απόκτηση δεύτερης ειδικότητας. Όλοι αυτοί οι νέοι και οι νέες θα πρέπει να προστρέξουν στα ΙΕΚ. Ακόμα και όταν τα δημόσια ΙΕΚ δεν ικανοποιούν τη ζήτηση, υπάρχει και η «λύση» των ιδιωτικών, που θα караδοκούν, αλλά και των ποικιλώνυμων ιδιωτικών κολλεγίων και ΚΕΣ.

5. **Περιορίζεται δραματικά** ακόμα και αυτή η μέχρι σήμερα κουτσουρεμένη πρόσβαση των αποφοίτων της ΤΕΕ σε ΑΕΙ – ΑΤΕΙ, αφού αφενός οι απόφοιτοι των Επαγγελματικών Σχολών (ΕΠΑ.Σ.) αποκλείονται τελείως από την πρόσβαση σε ΑΕΙ και ΑΤΕΙ και αφετέρου για τους απόφοιτους του ΕΠΑ.Λ. η πρόσβαση σε Α.Ε.Ι. – Α.Τ.Ε.Ι γίνεται εξαιρετικά δύσκολη έως αδύνατη.

6. Η **είσοδος των εταιρειών** στην εκπαίδευση, γεγονός που δίνει τη δυνατότητα με διάταξη νόμου στον ΟΕΕΚ να αναθέτει προγράμματα επιμόρφωσης εκπαιδευτικών για θέματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης σε ιδιώτες.

ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ

(Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΕ ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΑ)

Ένα ιδιαίτερα δυσμενές «εκπαιδευτικό περιβάλλον» έχει δημιουργηθεί ιδιαίτερα τα τελευταία 13 χρόνια στην επαγγελματική εκπαίδευση. Οι εκπαιδευτικοί βίωσαν και βιώνουν καθημερινά την ακύρωση των προσπαθειών τους, την απειλή του άγνωστου και αβέβαιου μέλλοντος του χώρου στον οποίο διδάσκουν.

Με τα ίδια υλικά εξαγγέλθηκε και προχωρά αυτή η νέα «μεταρρύθμιση» στην ΤΕΕ, η οποία ήδη έχει δημιουργήσει μεγάλα προβλήματα και τραγικά αδιέξοδα.

Με ένα μικρό ρετουσάρισμα σε αναλυτικά προγράμματα και με τα ίδια βιβλία των ΤΕΕ, γίνεται προσπάθεια να πειστεί ο εκπαιδευτικός κόσμος, οι μαθητές και οι γονείς πως «αναβαθμίζεται» η επαγγελματική εκπαίδευση. Τα αποτελέσματα είναι μέχρι τώρα αρνητικά.

Θα επισημάνω, στη συνέχεια, ορισμένες παρατηρήσεις για τα αναλυτικά προγράμματα και τα βιβλία των ΤΕΕ (αναφερόμαστε στα αναλυτικά προγράμματα και βιβλία των ΤΕΕ, γιατί τα ίδια διδάσκονται και στα ΕΠΑΛ και στις ΕΠΑΣ):

Α) Παρατηρείται **υπερβολικά μεγάλη εξειδίκευση** στα αναλυτικά προγράμματα σε πολλές ειδικότητες, με αποτέλεσμα αλλού να «προωθείται» η αποσπασματική γνώση, άρα η ημιμάθεια, και αλλού η λογική της λεπτομερούς κατάρτισης σε συγκεκριμένα τεχνολογικά ή επαγγελματικά αντικείμενα, τα οποία από μόνα τους δεν συνιστούν επαρκή γνώση, γιατί, εκτός των άλλων, αλλάζουν συνεχώς και τα δεδομένα της τεχνολογίας.

Β) Στα αναλυτικά προγράμματα ορισμένων μαθημάτων παρατηρείται **υπερβολική αύξηση του όγκου αλλά και του επιπέδου των γνώσεων**. Δηλαδή, περιλαμβάνονται σε αυτά γνώσεις που παρέχονται στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Αυτό καθιστά εξαιρετικά δύσκολη την πρόοδο των μαθητών στο σχολείο και την ανταπόκρισή τους σε εξετάσεις πανελλαδικού χαρακτήρα. Αυξάνει, επίσης, τη σχολική διαρροή, με δεδομένες τις εκπαιδευτικές αλλά και τις κοινωνικές δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι ίδιοι οι μαθητές.

Γ) Η **προχειρότητα σχεδιασμού** έχει ως αποτέλεσμα **συνεχείς, μικρές ή μεγάλες, αλλαγές** στα ωρολόγια και τα αναλυτικά προγράμματα. Αποτέλεσμα είναι να διαμορφώνονται ευέλικτα προγράμματα και προσαρμοσμένα στις πρόσκαιρες ανάγκες της αγοράς και των επιχειρήσεων, κάτι που άλλωστε και οι ίδιοι οι υπεύθυνοι για το σχεδιασμό αυτό διακηρύσσουν ότι επιδιώκουν. Βέβαια, στην πράξη ούτε αυτό επιτυγχάνεται, γιατί η σκόπιμη προχειρότητα και οι αυτοσχεδιασμοί των υπευθύνων στο ΥΠΕΠΘ και το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, μαζί με τη συνολική αδιαφορία των πολιτικών ηγεσιών του υπουργείου για την ΤΕΕ, δημιουργούν ένα εκρηκτικό και αντιφατικό μίγμα, αποτέλεσμα του οποίου είναι αυτό που βιώνουν οι μαθητές και οι εκπαιδευτικοί της ΤΕΕ: Συνεχής υποβάθμιση του δημόσιου επαγγελματικού σχολείου, σε όλες του τις παραλλαγές.

Δ) **Χρησιμοποίηση βιβλίων από διαφορετικούς τύπους σχολείων** για την κάλυψη των διδακτικών αναγκών στο ΕΠΑΛ και στην ΕΠΑΣ, πολλές φορές και σε διαφορετικές τάξεις από αυτές για τις οποίες γράφτηκαν. Υποτίθεται πως τα βιβλία γράφονται με βάση συγκεκριμένο αναλυτικό και ωρολόγιο πρόγραμμα, το οποίο

καθορίζεται από τον τύπο του σχολείου (Γυμνάσιο, Γενικό ή Επαγγελματικό Λύκειο, ΕΠΑΣ), τους ιδιαίτερους σκοπούς και στόχους που αυτό έχει, την ηλικία καθώς και το γνωστικό επίπεδο των μαθητών/μαθητριών στους οποίους/στις οποίες απευθύνεται.

Είναι χαρακτηριστικό αυτό που συνέβη στην Α΄ ΕΠΑΛ. Τα γενικά μαθήματα στα ΤΕΕ διδάσκονταν από διαφορετικά βιβλία με διαφορετικό αναλυτικό πρόγραμμα (διδακτέα ύλη) και διαφορετικό επίπεδο. Με τη δημιουργία των ΕΠΑΛ διανεμήθηκαν στους μαθητές και μαθήτριές του τα βιβλία του Γενικού Λυκείου (πρώην «Ενιαίου») για να διδαχθούν στα γενικά μαθήματα χωρίς να ληφθεί καμία πρόνοια για το γνωστικό επίπεδο των μαθητών ή πρόσθετα μέτρα ενίσχυσής τους για να ανταποκριθούν στις αυξημένες απαιτήσεις των νέων βιβλίων. Απλώς, οι υπεύθυνοι του ΥΠΕΠΘ κομπάζουν για την «ισοτιμία» που πέτυχαν στους τύπους λυκείων και τις «ίσες δυνατότητες που δίνονται πλέον στους μαθητές».

Και όχι μόνο αυτό, αλλά έχουμε και το φαινόμενο -όπως π.χ. στα Μαθηματικά της Β΄ τάξης του ΕΠΑΛ- να απαιτείται από τους καθηγητές να διδάξουν και από τους μαθητές να αφομοιώσουν ίδια ποσότητα ύλης με τους μαθητές των ΓΕΛ σε λιγότερες διδακτικές ώρες!

Για τα ειδικά μαθήματα κύκλων και τομέων των ΕΠΑΛ **επιλέχθηκαν βιβλία από όλες τις τάξεις του Λυκείου και του ΤΕΕ**. Τα παραδείγματα είναι πάρα πολλά.

Τραγική αλλά πέρα για πέρα αληθινή είναι η διαπίστωση συναδέλφου που διδάσκει στην τεχνική – επαγγελματική εκπαίδευση, όπως την κατέγραψε ως σχόλιό του στην έρευνα που διενέργησε το ΚΕΜΕΤΕ της ΟΛΜΕ τον Απρίλη του 2008: *«Το βιβλίο αυτό (σ. «Τεχνολογία Δικτύων Επικοινωνιών») έχει γραφτεί για τον 2^ο κύκλο του Τομέα Ηλεκτρονικών των ΤΕΕ και τώρα διδάσκεται στη Β΄ ΕΠΑΛ του Τομέα Πληροφορικής, σε μαθητές που αγνοούν ακόμα τα βασικά της Πληροφορικής. Πώς θα δουλέψουν με ένα βιβλίο που έχει γραφτεί με διαφορετικό υπόβαθρο και για διαφορετικές ανάγκες, και μάλιστα χωρίς να έχει δοθεί η παραμικρή οδηγία στους διδάσκοντες. Για φέτος τουλάχιστον το μάθημα αυτό ακύρωσε το περιεχόμενό του».*

Και δυστυχώς αυτή η παρατήρηση δεν αποτελεί μια εξαίρεση. Αφορά την πλειονότητα των βιβλίων που διδάσκονται σήμερα στα ΕΠΑΛ.

Εκτός από το βιβλίο αυτό, δόθηκαν για να διδαχθούν στην Α΄ τάξη του ΕΠΑΛ το βιβλίο «Ευρωπαϊκή Ένωση», που διδασκόταν στο Β΄ Κύκλο των ΤΕΕ, και το βιβλίο «Τεχνολογία και ανάπτυξη», που διδασκόταν στην Γ΄ τάξη των Ενιαίων Λυκείων (!), για δε το μάθημα «Στοιχεία Τεχνολογίας» έγινε προμήθεια από τα υπάρχοντα στο εμπόριο.

Ε) Από την άλλη, σε όλες αυτές τις αλλαγές βιβλίων και αναλυτικών προγραμμάτων δεν λαμβάνεται υπόψη ο εκπαιδευτικός που θα κληθεί να τα διδάξει καθημερινά στην τάξη και στο εργαστήριο. **Οι εκπαιδευτικοί, λοιπόν, χωρίς καμιά προετοιμασία καλούνται ξαφνικά να διδάξουν είτε από διαφορετικά βιβλία είτε από βιβλία που απευθύνονται σε άλλες ηλικίες και σε διαφορετικό γνωστικό επίπεδο των μαθητών.**

ΣΤ) Η ορθότητα της κριτικής που ασκούμε για τη δημιουργία και τον ρόλο των ΕΠΑΣ επιβεβαιώνεται όταν συζητάμε για το αναλυτικό πρόγραμμα στις ειδικότητες που έχουν ενταχθεί σε αυτές. Είναι φανερό ότι για αρκετές από αυτές τις ειδικότητες που οδηγούνται στις ΕΠΑΣ, (π.χ. υγείας, εφαρμοσμένων τεχνών, χημικών εργαστηρίων κ.ά.) δεν ευσταθεί το επιχείρημα του ΥΠΕΠΘ, όπως καταγράφεται στην εισηγητική έκθεση του ν.3475/06 και σε δελτίο τύπου του ΥΠΕΠΘ, ότι *«οι Επαγγελματικές σχολές (ΕΠΑΣ) απευθύνονται σε μαθητές οι οποίοι επιθυμούν να φοιτήσουν σε ειδικότητες που δεν απαιτούν ισχυρή θεωρητική υποστήριξη, αλλά επικεντρώνονται κυρίως στην πρακτική εξάσκηση, ώστε οι απόφοιτοί τους να εντάσσονται άμεσα στην αγορά εργασίας ως ειδικευμένοι τεχνίτες».*

Αυτό το επιχείρημα, βέβαια, δεν ευσταθεί σήμερα ούτε από εκπαιδευτική σκοπιά (απαίτηση για ολοκλήρωση πρώτα γενικής παιδείας -και με την τεχνολογική της διάσταση- και μετά ειδίκευση), αλλά ούτε και από επαγγελματική σκοπιά (πιο καλά

εξοπλισμένος είναι σήμερα ο εργαζόμενος που έχει ευρύτερο πεδίο γνώσεων, πάνω στο οποίο μπορεί να ειδικεύεται και να παρακολουθεί τις τεχνολογικές εξελίξεις κατά τη διάρκεια του εργασιακού του βίου).

Ιδιαίτερα στις ειδικότητες που έχουν αντιστοιχία με σχολές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, απαιτείται η κατάκτηση από τον μαθητή της επιστημονικής ορολογίας, αλλά και του υπόβαθρου όλων των γνώσεων των θετικών επιστημών πάνω στις οποίες κτίζονται οι τεχνολογικές εφαρμογές σε κάθε τομέα.

ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΟΥ ΥΛΟΠΟΙΕΙΤΑΙ ΣΤΗΝ ΤΕΕ

Α) ΣΟΒΑΡΗ ΜΕΙΩΣΗ ΜΑΘΗΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ

Με την εκπαιδευτική πολιτική που ασκήθηκε τουλάχιστον τα τελευταία 13 χρόνια οι Υπουργοί Παιδείας υποβάθμισαν ακόμη περισσότερο την Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση, στέρησαν από τους μαθητές και μαθήτριές της μια σύγχρονη παιδεία, μοίρασαν ανέξοδα υποσχέσεις και φρούδες ελπίδες στους αποφοίτους της για δήθεν κατοχυρωμένα επαγγελματικά δικαιώματα και δυνατότητα συνέχισης των σπουδών τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Τα στοιχεία για την απαξίωση του συστήματος της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης είναι καταλυτικά. Η μικρότερη αναλογία μαθητών επαγγελματικής προς μαθητές της γενικής εκπαίδευσης κατά τη διάρκεια της τελευταίας εικοσαετίας παρατηρείται τα τρία τελευταία χρόνια.

Συγκεκριμένα, από τους/τις 109.741 μαθητές/-τριες που φοιτούσαν στα ΤΕΕ το σχολικό έτος 1999-2000 (πρώτη χρονιά της πλήρους λειτουργίας των ΤΕΕ) φτάσαμε στους 89.434 το σχολικό έτος 2008-9 σε ΕΠΑΛ/ΕΠΑΣ και στα εναπομείναντα ΤΕΕ, δηλ. **μείωση 21,86%**.

ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ/-ΤΡΙΕΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΤΕΕ-ΕΠΑΛ/ΕΠΑΣ ΤΟΥ ΥΠΕΠΘ

(ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ & ΝΥΚΤΕΡΙΝΩΝ)

ΣΧΟΛΙΚΗ ΧΡΟΝΙΑ	ΜΑΘΗΤΕΣ/-ΤΡΙΕΣ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΤΑΞΕΩΝ	ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΕΤΗΣΙΑ	ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ 01-02	ΤΥΠΟΣ ΣΧΟΛΕΙΟΥ
1999-00	109.741			ΤΕΕ
2000-01	123.835	12,8%		ΤΕΕ
2001-02	132.452	7,0%		ΤΕΕ
2002-03	124.150	-6,3%	-6,27%	ΤΕΕ
2003-04	118.388	-4,6%	-10,62%	ΤΕΕ
2004-05	109.428	-7,6%	-17,38%	ΤΕΕ
2005-06	94.086	-14,0%	-28,97%	ΤΕΕ
2006-07	87.115	-7,4%	-34,23%	ΕΠΑΛ/ΤΕΕ
2007-08	89.492	2,7%	-26,17%	ΕΠΑΛ/ΕΠΑΣ/ΤΕΕ
2008-09	89.434	-0,1%	-21,86%	ΕΠΑΛ/ΕΠΑΣ/ΤΕΕ

Πηγή: ΥΠΕΠΘ/ΤΜΗΜΑ ΤΕΕ και ΔΙΠΕΕ Επεξεργασία στοιχείων: Θ.ΚΟΤΣΙΦΑΚΗΣ

Αντίστοιχα, το μαθητικό δυναμικό της Α΄ τάξης σε ΤΕΕ ή ΕΠΑΛ ήταν 39.000 το σχολικό έτος 1997-1998, ανέβηκε σε 60.786 το 1999-2000, για να φτάσει σε 26.565 το 2008-9.

ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ/-ΤΡΙΕΣ ΣΤΗ Α΄ ΤΑΞΗ ΤΕΕ (ΥΠΕΠΘ), ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΚΑΙ ΝΥΚΤΕΡΙΝΑ

ΣΧΟΛ.ΧΡΟΝΙΑ	ΜΑΘΗΤΕΣ/-ΤΡΙΕΣ Α΄ ΤΕΕ/ΕΠΑΛ	ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΕΤΗΣΙΑ	ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ 99-00
1997-98*	39000		
1998-99	45220	15,9%	
1999-00	60786	34,4%	
2000-01	50263	-17,3%	-17,31%
2001-02	43798	-12,9%	-27,95%
2002-03	40429	-7,7%	-33,49%
2003-04	37718	-6,7%	-37,95%
2004-05	32321	-14,3%	-46,83%
2005-06	32280	-0,1%	-46,90%
2006-07 ΕΠΑΛ	23881	-26,0%	-60,71%
2007-08 ΕΠΑΛ	26620	11,5%	-38,90%
2008-09 ΕΠΑΛ	26565	-0,2%	-28,35%

Αν μελετήσουμε την αναλογία του μαθητικού δυναμικού της ΤΕΕ σε σχέση με αυτό της γενικής εκπαίδευσης, θα δούμε ότι, ενώ η σχέση μαθητών/-τριών Α΄ τάξης ΤΕΕ / Α΄ τάξης Γενικής ήταν 29,7% / 70,3% το σχολικό έτος 1995-6, έφτασε μετά από скаμπανεβάσματα στη σχέση 24,6% / 75,4% το σχολικό έτος 2008-9, δηλ. στη μικρότερη αναλογία για την ΤΕΕ στην τελευταία 15ετία.

ΜΑΘΗΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ Α΄ ΤΑΞΗΣ ΛΥΚΕΙΟΥ						
Σχολ.Ετος	Τεχν.Επαγγ. Εκπ/σης			Γενικής Εκπαίδευσης		
1995-1996	ΤΕΛ-ΤΕΣ	42.114	29,7%	ΓΕΛ-ΕΠΛ	99.536	70,3%
1997-1998	ΤΕΛ-ΤΕΣ	39.000	28,2%	Ε.Λ.	99.536	71,8%
1998-1999	ΤΕΕ	45.220	32,7%	Ε.Λ.	93.037	67,3%
1999-2000	ΤΕΕ	60.768	42,3%	Ε.Λ.	82.997	57,7%
2000-2001	ΤΕΕ	50.263	39,4%	Ε.Λ.	77.217	60,6%
2001-2002	ΤΕΕ	43.798	37,3%	Ε.Λ.	73.625	62,7%

2002-2003	ΤΕΕ	40.429	34,9%	Ε.Λ.	75.445	65,1%
2003-2004	ΤΕΕ	37.718	32,7%	Ε.Λ.	77.486	67,3%
2004-2005	ΤΕΕ	32.321	30,2%	Ε.Λ.	74.538	69,8%
2005-2006	ΤΕΕ	32.280	30,0%	Ε.Λ.	75.303	70,0%
2006-2007	ΕΠΑΛ	23.881	24,6%	ΓΕΛ	73.325	75,4%
2007-2008	ΕΠΑΛ	26.620	24,4%	ΓΕΛ	82.700	75,6%
2008-2009	ΕΠΑΛ	26.565	24,6%	ΓΕΛ	81.575	75,4%

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΥΠΕΠΘ/ΔΙΠΕΕ &ΤΜ. Β'ΤΕΕ, Επεξεργασία στοιχείων:
Θ.ΚΟΤΣΙΦΑΚΗΣ

Β) ΑΠΟΤΥΧΙΑ ΣΥΝΕΧΙΣΗΣ ΤΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Καταλυτικά, επίσης, είναι τα στοιχεία τα σχετικά με τη δυνατότητα πρόσβασης των αποφοίτων των ΕΠΑΛ στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Από τους 21.000 μαθητές της Α' Τάξης των ΕΠΑΛ τη σχολική χρονιά 2006-07, κατόρθωσαν να φτάσουν τη σχολική χρονιά 2008-09 στη Γ' Τάξη μόνο 16.500, από τους οποίους έδωσαν εξετάσεις 10.200 για να πετύχουν μόλις 3.050 και στις δύο ομάδες (ποσοστό επιτυχίας μόλις 30% σε σχέση με όσους συμμετείχαν στις εξετάσεις και μόλις 14,4 % σε σχέση με τον αρχικό αριθμό των μαθητών που φοίτησε στην Α' τάξη το 2006-7). Από αυτούς μόλις 20 μαθητές πέτυχαν σε ΑΕΙ. Να θυμίσουμε πως αυτή η δυνατότητα, δηλ. το να μπορούν να συνεχίζουν τις σπουδές σε ΑΕΙ, ήταν ένα από τα στοιχεία που προπαγάνδιζε το Υπ. Παιδείας επί ΝΔ για την «μεταρρύθμιση που αναβαθμίζει την ΤΕΕ».

ΜΑΘΗΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΣΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΠΑΛ ΕΠΑΣ

ΤΕΕ

ΣΧ.Ε ΤΟΣ	Α Τ Ε Ε	Α ΕΠ ΑΛ	ΣΥΝΟ ΛΟ	Β ΤΕΕ	Β ΕΠ ΑΛ	Α ΕΠ ΑΣ	ΣΥΝ ΟΛΟ	ΤΕΕ Β ΚΥΚ ΛΟΣ	Γ ΕΠ ΑΛ	Β ΕΠ ΑΣ	ΣΥΝ ΟΛΟ	ΓΕΝΙ ΚΟ ΣΥΝ ΟΛΟ
2006 -07	93	21 06 3	21156	268 03			2680 3	2633 2			2633 2	7429 1
2007 -08	31 6	23 62 4	23940	298	195 38	63 42	2617 8	2728 9			2728 9	7740 7
2008 -09	13 2	23 22 3	23355	145	246 66	79 50	3276 1	67	164 13	402 8	2050 8	7662 4

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΥΠΕΠΘ/ΔΙΠΕΕ &ΤΜ. Β'ΤΕΕ, Επεξεργασία στοιχείων: Θ.ΚΟΤΣΙΦΑΚΗΣ

Γ) ΜΕΓΑΛΗ ΣΧΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΣΥΕ για την περίοδο 2002-7 (δημοσιεύτηκαν στην ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 16/2/10) σχετικά με τη μαθητική διαρροή, στην τεχνική επαγγελματική εκπαίδευση διέκοψαν τη φοίτησή τους 101.744 μαθητές και

μαθήτριες, αριθμός ρεκόρ, πολύ υψηλότερος από ό,τι στη γενική εκπαίδευση (δηλ. περίπου 17.000 μαθητές/-τριες κατά μέσο όρο ετησίως!)

Η ΠΡΟΤΑΣΗ ΜΑΣ ΓΙΑ ΕΝΑ ΝΕΟ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΕΝΙΑΙΟ ΚΑΙ ΠΟΛΥΤΑΣΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ

Η οπισθοδρομική και αντιπαιδαγωγική αναδόμηση της λυκειακής βαθμίδας, που προώθησε η κυβέρνηση της ΝΔ με την καθιέρωση ενός πολλαπλού δικτύου (ΓΕΛ, ΕΠΑΛ, ΕΠΑΣ, ΙΕΚ, ΟΑΕΔ κ.λπ.) οξύνει σε μεγαλύτερο βαθμό τις εκπαιδευτικές ανισότητες. Η υποταγή του Λυκείου στις εξεταστικές διαδικασίες για την πρόσβαση στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, σε βάρος του διδακτικού – παιδαγωγικού έργου, εξακολουθεί να ακυρώνει το μορφωτικό ρόλο του σχολείου και να το μετατρέπει σε ένα συνεχή εξεταστικό μααραθώνιο, με σοβαρές συνέπειες τόσο για τη μορφωτική αυτονομία και το μορφωτικό αποτέλεσμα όσο και για τη σωματική και ψυχική υγεία των μαθητών/-τριών. Ο εξετασιοκεντρικός χαρακτήρας του Λυκείου, παρά τα εξαγγελλλόμενα, διατηρείται, καθώς η παρεχόμενη γνώση περιορίζεται στην πράξη στα εξεταστικώς αναγκαία και χρήσιμα. Συνολικά, ο τρόπος αξιολόγησης και εξετάσεων που εφαρμόζεται δεν ενισχύει την κριτική σκέψη και τη δημιουργικότητα των μαθητών του Λυκείου, ενώ ο ρόλος της αποστήθισης παραμένει κυρίαρχος.

Το περιεχόμενο σπουδών του Λυκείου εξακολουθεί να είναι μακριά από τις σύγχρονες ανάγκες και προβληματισμούς. Παραμένει εγκλωβισμένο ανάμεσα στις παραδοσιακές αντιλήψεις για τη γνώση και σε ένα τεχνοκρατικό εκσυγχρονισμό, που σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να εξασφαλίσει την ολόπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητας των νέων του σήμερα. Τομείς σημαντικοί για την ολόπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητας των μαθητών / μαθητριών, όπως είναι οι κοινωνικές και ανθρωπιστικές επιστήμες, η αισθητική καλλιέργεια, η περιβαλλοντική εκπαίδευση, η αγωγή υγείας, η προετοιμασία συνολικά του σύγχρονου ενεργού πολίτη, δεν έχουν τη θέση που τους αρμόζει στο Λύκειο. Οι όποιες δυνατότητες για την καλλιέργεια αυτών των τομέων στο Λύκειο εξανεμίζονται κάτω από την ασφυκτική πίεση των εξεταστικών διαδικασιών για την πρόσβαση στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.

Ένα πραγματικά Ενιαίο Λύκειο πρέπει να παρέχει ενιαία σε όλους τους μαθητές και σε όλες τις μαθήτριες:

α) Ολοκληρωμένη γενική μόρφωση, αντίστοιχη με την ηλικία των μαθητών/μαθητριών και τις σύγχρονες κοινωνικές απαιτήσεις. Βασική επιδίωξη της γενικής μόρφωσης στο λύκειο πρέπει να είναι η διαμόρφωση πολιτών που έχουν συνείδηση των προβλημάτων του κοινωνικού και φυσικού περιβάλλοντος και είναι ικανοί να ενεργούν αποτελεσματικά και δραστήρια για την αντιμετώπισή τους.

β) Σύνολο επιλεγόμενων αντικειμένων, που στοχεύουν στην ικανοποίηση των ιδιαίτερων ενδιαφερόντων και των προεπαγγελματικών απαιτήσεων των μαθητών/μαθητριών, ώστε να εξασφαλίζεται η συνέχιση των σπουδών τους σε ειδικότερους τομείς της μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και κατάρτισης (πανεπιστημιακής και μη).

Το λύκειο που μπορεί να παρέχει τέτοιου είδους μόρφωση και να περιορίζει τις άνιστες ευκαιρίες στα παιδιά της εργατικής τάξης και των υποβαθμισμένων κοινωνικών στρωμάτων είναι το Ενιαίο Λύκειο.

Το Ενιαίο Λύκειο πρέπει να ενταχθεί σε μια διευρυμένη υποχρεωτική εκπαίδευση, που θα περιλαμβάνει την προσχολική, το σημερινό εννιάχρονο και το Ενιαίο Λύκειο. Επίσης, πρέπει να ληφθούν μέτρα για την **ενιαιοποίηση της επαγγελματικής κατάρτισης και ειδίκευσης σε ένα δημόσιο και δωρεάν σύστημα**.

Για τη δημιουργία αυτού του Ενιαίου Λυκείου θα ήταν σκόπιμο να αξιολογηθεί με έναν ολοκληρωμένο επιστημονικά τρόπο η **εμπειρία που προέκυψε από τη λειτουργία του Ενιαίου Πολυκλαδικού Λυκείου (ΕΠΛ)** και, παράλληλα, να ληφθεί

πρόνοια, ώστε να αποφεύγονται φαινόμενα γιγαντισμού των σχολικών μονάδων και «βιομηχανοποίησης» των σχολικών λειτουργιών, αλλά και να δίνεται στους μαθητές και τις μαθήτριες η δυνατότητα επιλογής μαθημάτων πέραν του κοινού, βασικού κορμού τους.

Ένα τέτοιο λύκειο θα πρέπει να είναι ενταγμένο στο πλαίσιο μιας εκπαιδευτικής πολιτικής που θα καθιερώνει **δωδεκάχρονη υποχρεωτική εκπαίδευση (συν δύο χρόνια προσχολικής αγωγής) ποιοτικά αναβαθμισμένη, που θα παρέχεται ως δημόσιο αγαθό σε όλους/όλες, χωρίς διακρίσεις και αποκλεισμούς. Με απαραίτητη προϋπόθεση την άμεση αύξηση των κρατικών δαπανών για την παιδεία τουλάχιστον στο 5% του ΑΕΠ.**

Στο πλαίσιο αυτό θα πρέπει να ληφθούν τα παρακάτω άμεσα μέτρα:

- **ανώτατο όριο 25 μαθητών/-τριών σε κάθε τμήμα, 20 μαθητών/-τριών στην ΤΕΕ και 10 μαθητών/-τριών ανά καθηγητή/-τρια στα εργαστήρια της ΤΕΕ.** Να υπολογίζονται διπλά στη δύναμη των τμημάτων οι μαθητές/-τριες με μαθησιακά προβλήματα και γλωσσικές ιδιαιτερότητες,
- **πρωινή λειτουργία** όλων των σχολείων και εξοπλισμό τους με όλα τα απαιτούμενα μέσα (σχολική βιβλιοθήκη, εργαστήρια, αίθουσα υπολογιστών κ.λπ.), βάσει ενός βραχυπρόθεσμου, σωστά σχεδιασμένου προγραμματισμού,
- ανάπτυξη της διαπολιτισμικής και αντιρατσιστικής εκπαίδευσης σε όλα τα επίπεδα και τους θεσμούς της εκπαίδευσης,
- ουσιαστικά μέτρα και πολιτικές **αντισταθμιστικής εκπαίδευσης** - να λειτουργήσουν άμεσα Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας,
- επαρκή μέτρα, ώστε να διασφαλιστεί στην πράξη **η ισότιμη δυνατότητα πρόσβασης** των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή/και αναπηρίες σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης,
- το δημόσιο σχολείο να παρέχει **πιστοποιητικό** γλωσσομάθειας επιπέδου Α σε μια ξένη γλώσσα τουλάχιστον και **πιστοποιητικό** χρήσης ηλεκτρονικού υπολογιστή μέσα από δημόσιες εξετάσεις.

Η ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΗ ΜΑΣ ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΕΕ

Μέχρι την καθιέρωση ενός πραγματικά Ένιαίου Λυκείου ως μοναδικού τύπου σχολείου για όλους τους μαθητές και τις μαθήτριες, προτείνουμε την ύπαρξη **μεταβατικού σταδίου**, που είναι αναγκαίο **για την ουσιαστική αναβάθμιση και ισότιμη ένταξη της Τ.Ε.Ε. στη Λυκειακή βαθμίδα**. Υποστηρίζουμε τις αποφάσεις του κλάδου μας, στη διαμόρφωση των οποίων συμβάλαμε σημαντικά. Στην κατεύθυνση αυτή, προτείνουμε τα παρακάτω άμεσα μέτρα:

Α) Να δημιουργηθεί μια και μόνο δομή επαγγελματικής εκπαίδευσης σε λυκειακό επίπεδο μετά το γυμνάσιο, σχεδιασμένη στην κατεύθυνση της καθιέρωσης 12χρονης υποχρεωτικής εκπαίδευσης.

Είναι απαραίτητη η υπαγωγή στο ΥΠΕΠΘ όλων των σχολικών μονάδων που προσφέρουν σήμερα **τεχνικο-επαγγελματική εκπαίδευση και ανήκουν σε άλλα υπουργεία** (ΟΑΕΔ, ΟΤΕΚ, Υγείας, Γεωργίας) καθώς και η **κατάργηση των μεταγυμνασιακών ΙΕΚ** και κάθε άλλης μορφής επαγγελματικής εκπαίδευσης ή κατάρτισης πριν τα 18 χρόνια του μαθητή/-τριας και μέχρι την ολοκλήρωση του 12ετούς υποχρεωτικού κύκλου εκπαίδευσης.

Β) Για το περιεχόμενο, τους τομείς και τις ειδικότητες του Λυκείου της ΤΕΕ

Το πρόγραμμα σπουδών, οι σκοποί και οι στόχοι του σχολείου πρέπει να διαχωρίζονται, όσο είναι δυνατόν, από την εξειδίκευση και την κατάρτιση. Πρέπει να **ενισχύεται η γενική παιδεία και οι γενικές τεχνολογικές γνώσεις, σε μια πορεία σύγκλισης της γενικής εκπαίδευσης με την ΤΕΕ**, ώστε ο/η μαθητής/-τρια να αποκτά μια σοβαρή μορφωτική υποδομή αλλά και επαγγελματικά εφόδια, για να είναι ικανός/-ή, εφόσον το επιθυμεί, είτε να συνεχίσει τις σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είτε να

συνεχίσει σε μεταλυκειακή ειδίκευση για την απόκτηση αντίστοιχων επαγγελματικών δικαιωμάτων.

Γ) Μεταλυκειακό Έτος Ειδίκευσης

Άμεση θεσμοθέτηση **Μεταλυκειακού Έτους Ειδίκευσης** στα Επαγγελματικά Λύκεια, που θα αξιοποιεί την υποδομή και το εκπαιδευτικό προσωπικό τους και θα μπορεί να περιλαμβάνει το σύνολο των ειδικοτήτων που παρέχονται σήμερα, αλλά και όποια άλλη κριθεί αναγκαίο να δημιουργηθεί με βάση τις ανάγκες της ελληνικής κοινωνίας, και θα καταργεί-ενσωματώνει σε αυτό κάθε άλλη μορφή επαγγελματικής μεταλυκειακής εκπαίδευσης και κατάρτισης (IEK, κ.λπ.).

Δ) Πρόσβαση στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

Οι απόφοιτοι της ΤΕΕ πρέπει να έχουν **πραγματική και όχι εικονική δυνατότητα πρόσβασης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση (ΑΕΙ-ΑΤΕΙ), χωρίς τους φραγμούς και τις διακρίσεις που υφίστανται σήμερα, και αναλογικά με το μαθητικό δυναμικό της ΤΕΕ.**

Ε) Απαραίτητες προϋποθέσεις για θετικές αλλαγές

Για να έχει θετικό χαρακτήρα οποιαδήποτε αλλαγή στην ΤΕΕ, **προαπαιτούνται μια σταθερά υψηλού επιπέδου χρηματοδότηση** κυρίως των σύγχρονων υποδομών (κτιριακών, υλικοτεχνικών και εργαστηριακών), επαρκής **επιμόρφωση** των εκπαιδευτικών (παιδαγωγική και επαγγελματική), κατοχύρωση του **δημόσιου και δωρεάν χαρακτήρα** του όλου συστήματος εκπαίδευσης και κατάρτισης, και η διασφάλιση της **μόνιμης** εργασιακής σχέσης των εκπαιδευτικών χωρίς μείωση θέσεων εργασίας με πρόσχημα την κατάργηση ειδικοτήτων.

ΣΤ) Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας

Απαιτείται, επίσης, η λήψη ολοκληρωμένων μέτρων αντισταθμιστικής εκπαίδευσης, όπως είναι οι Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας (βλ. παραπάνω), για να βοηθηθούν όλοι οι μαθητές/-τριες της ΤΕΕ να ολοκληρώνουν τη 12χρονη υποχρεωτική εκπαίδευση και να μειωθεί η μαθητική διαρροή. **Ο χώρος της τεχνικής-επαγγελματικής εκπαίδευσης να χαρακτηριστεί ως τέτοια ζώνη, με την λήψη άμεσων μέτρων πολύπλευρης στήριξης των μαθητών/-τριών που σπουδάζουν σε αυτή.**

ΚΡΙΤΙΚΗ ΣΤΙΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΑΣΟΚ ΓΙΑ ΤΟ ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Η νέα Υπουργός Παιδείας διακηρύσσει την «αναβάθμιση» της χιλιοταλαιπωρημένης επαγγελματικής εκπαίδευσης με τη δημιουργία Τεχνολογικού Λυκείου. Ενός Λυκείου που θα αποτελεί, όμως, σύμφωνα με τις εξαγγελίες της για το «Νέο Σχολείο», **διακριτή εκπαιδευτική βαθμίδα** παράλληλη με την Γενική εκπαίδευση.

Παρά το θετικό γεγονός ότι στο «Τεχνολογικό Λύκειο» ενσωματώνονται τα σημερινά ΕΠΑ.Σ. και ΕΠΑ.Λ, και άρα έχουμε μια ενιαία δομή επαγγελματικής εκπαίδευσης, δεν υπάρχει καμία δέσμευση για ενσωμάτωση σε αυτό το ΤΕΛ όλων των σχολών κατάρτισης (ΕΠΑΣ) που λειτουργούν στα άλλα Υπουργεία στο χώρο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Πώς μπορεί να εξηγηθεί το γεγονός, άραγε, ότι το νέο Υπουργείο Παιδείας συμπεριλαμβάνει στις αρμοδιότητές του τη «διά βίου Μάθηση» αλλά όχι την αρχική επαγγελματική εκπαίδευση στο σύνολό της;

Είναι περισσότερο φανερό στις προτάσεις για το «νέο σχολείο», ιδιαίτερα το Τεχνολογικό Λύκειο, πως ο σχεδιασμός του είναι βασισμένος στις ανάγκες της αγοράς και των επιχειρήσεων. Το Λύκειο αυτό, όπως αναφέρει το κείμενο της Υπ. Παιδείας, θα «συνδέεται στενά με την Περιφέρεια και την τοπική οικονομία», ενώ και «**οι ειδικότητες του Τεχνολογικού Λυκείου, θα είναι αποτέλεσμα διαλόγου με τις τοπικές και περιφερειακές αρχές και τους κοινωνικούς εταίρους, με τους οποίους συνδιοργανώνεται και η πρακτική άσκηση.** Άρα μιλάμε για ένα σχολείο στο οποίο η αγορά παρεμβαίνει ουσιαστικά και στο ίδιο το περιεχόμενό του.

Η κατοχύρωση των επαγγελματικών δικαιωμάτων των αποφοίτων της ΤΕΕ θα βασίζεται στο «Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων», που είναι γνωστό πως

αναμειγνύει τα προσόντα και τις γνώσεις που αποκτώνται στο τυπικό εκπαιδευτικό σύστημα με αυτά που αποκτούνται από σεμινάρια, εργασιακή εμπειρία κ.λπ.

Παρά τις μεγαλόστομες διακηρύξεις, λοιπόν, για μια ακόμη αναβάθμιση της ΤΕΕ (την τρίτη μέσα σε 13 χρόνια), με δεδομένη την μείωση των εκπαιδευτικών δαπανών (γνωρίζουμε όλοι πως το επαγγελματικό σχολείο κοστίζει περισσότερο) αλλά και τον αγοραίο προσανατολισμό και της εξαγγελθείσας εκπαιδευτικής πολιτικής, δεν μπορούμε να είμαστε ιδιαίτερα αισιόδοξοι. Μάλλον μια νέα περιπέτεια περιμένει την πολύπαθη ΤΕΕ αλλά και ολόκληρο το δημόσιο σχολείο.